

In Singapore lachen ze zich bijkans een breuk om al die achterlijke Nederlanders die denken dat Fandi Ahmad als een halve wilde in de jungle werd grootgebracht. Gekleed in een lende-doek, slingerend van

liaan naar liaan, slangen en krokodillen behendig en onvervaard tegemoet tredend; het beeld, dat FC Groningen-voorzitter Renze de Vries willens en wetens opriep. Handelaar als-ie is, had De Vries

drommels goed geschoten dat het publiek zich maar al te graag zou vergapen aan een exotisch pro-dukt, dat vanuit de negorij zomaar de Grote Wereld binnenstapte. „De slangen kropen om ons heen en bui-

ten kon je de krokodillen horen”, verklaarde De Vries zonder blikken of blozen na zijn succesvolle tocht naar de kampong van Upper Jalan Eunos op het eiland Singapore, waar hij Fandi contracteerde.

Fandi, superheld in héél Zuidoost-Azië

In Groningen, ver weg van de Zuidoost-Aziatische metro-pool, ging dat soort verhalen erin als koek. In Singapore, ver weg van de voetbalkenners in Nederland, verkondigde De Vries met hetzelfde gemak: „Wanneer Fandi van Nederlandse komaf was geweest, speelde hij ongetwijfeld in het Nederlands elftal”. De Vries weet wat de mensen graag willen horen en in Singapore hingen ze ook aan zijn lippen. Immer die zalven-de glimlach op het gelaat bij de succesvolle, maar vanwege zijn boerse voorkomen altijd eenvoudig en binninnelijk overkomende zakenman. Iemand die zijn eigen beperkingen kent, maar ook gebruikt en wie wordt er boos op hem? Fandi in ieder geval niet. „Als je voor de slangen en krokodillen meegaat, kun je beter thuisblijven”, merkt hij lachend op, wanneer hij hoort van het voornemen om met hem naar zijn vaderland te reizen. „De Vries is 's avonds laat bij ons op de kampong geweest, en dan ziet alles er heel anders uit”, zegt hij later in de kamponghut, de voorzitter van FC Groningen min of meer verontschuldigend. De kampong waar Fandi Ahmad opgroeiëde blijkt in een bosrijke omgeving te staan, enige kilometers buiten de stad Singapore.

Een jungle? Nee, het lijkt er in de verste verte niet op. Alleen op de laatste paar honderd meter naar de enigszins afgelegen woning, waar hij bij zijn grootouders werd grootgebracht, ligt er een rulle zandweg. De rest van de route vanuit het stadscentrum van het eiland, dat ongeveer zesmaal zo groot is als Terschelling en 2,5 miljoen inwoners herbergt, is een goed begaanbare asfaltweg.

De houten hut van zijn grootouders zou net zo goed een wat fors uitgevallen zomerhuis in de Veluwe of Drentse bossen kunnen zijn. Buiten staat Fandi's BMW, die in Singapore toch gauw een zestig- tot zeventigduizend gulden kost. Binnen is het proper en eenvoudig, maar vooral gezellig. In de kleine woonkamer staan tv en video. De aanwezige familie en vrienden kijken geboeid naar opnames van Toppop en Nederlands voetbal. Boy George, de zanger van Culture Club en de verrichtingen van Fandi Ahmad staan vlak achter elkaar op de video-band. Twee dagen eerder zaten ze enkele meters van elkaar in het vliegtuig, al was er een groot verschil tussen beiden: Fandi kreeg er een VIP-behandeling en de popster niet. Een stewardess viel zelfs bijna flauw, toen ze ontdekte dat ze Fandi mocht bedienen...

In Singapore, maar ook in landen als Maleisië, Indonesië, Australië, Thailand en ga zo maar door is Fandi geen gewone ster, meer een heuse superster. De verering van de gebroeders Koeman en jongens als Vanenburg, Van Basten en Olsen hier is eigenlijk maar wat regionaal gedoe als het vergeleken wordt met hetgeen Fandi Ahmad in Azië teweeg brengt. In al die landen wordt met grote bewondering over hem geschreven en vooral zijn doelpunt in de UEFA-Cupwedstrijd tegen Inter Milaan heeft in Azië grote indruk gemaakt. En mocht iemand twijfelen aan het beschavingsniveau in Singapore, dan is het wellicht verhelderend om te benadrukken dat Groningen in vergelijking met die wereldstad een wat dorpse indruk maakt. Het is dat in Europa het voetbal op een hoger niveau staat, anders was Fandi nooit of te nimmer naar Groningen gekomen. In Zuidoost-Azië kan hij zelfs oneindig veel meer geld verdienen, want zijn naambekendheid en populariteit beslaat enkele honderden miljoenen mensen. Voortdurend duikt zijn naam in de kranten op en in de gekste varianten, want zijn naam leent zich in de Engelse taal voor fraaie bedenkels: Handy Fandi (handige Fandi), Fandi-monium, Fandi-istic, Fandi-Fever (Fandi-koorts), Fandi Forever en de Fandi-Factor (foto's van een leeg stadion als het Singaporese elftal zonder Fandi speelt en een vol stadion wanneer Singapore Fandi wel in de geleerden heeft staan erbij afgedrukt). Voor iemand met een dergelijke populariteit woont Fandi in Singapore uiterst bescheiden. Aan zijn verdiensten kan het niet liggen, want een persoonlijke kleidingsponsor stopt hem regelmatig tienduizenden dollars toe, terwijl hij bij FC Groningen ook een behoorlijke duit zou verdienen. Volgens een kennis van Fandi beurt hij jaarlijks meer dan 100.000 gulden schoon bij FC Groningen, maar De Vries zegt resoluut: „Fabeltjes. Waar moeten we dat geld vandaan halen?”

Onbetaalbaar

Hoe het ook zij, Fandi zou zijn grootouders graag een andere woonruimte aanbieden. „Het is

echter onbetaalbaar”, vertelt hij. „Voor een klein huisje betaal je hier al gauw een half miljoen Singapore-dollars (ongeveer 375.000 gulden). Het is de grond, die alles duur maakt. Er wonen veel mensen in een betrekkelijk klein gebied en dus is de grond schaars. Daarom wil de regering van Singapore ook zoveel mogelijk flatgebouwen neerzetten. Deze kampong gaat bijvoorbeeld in 1985 tegen de vlakte en dan komen er flats en wolvenkrabbers te staan”. De grond waarop de kampongwoning staat is eigendom van Fandi's familie, maar wie mocht denken dat ze daar dan straks een behoorlijke geldsom voor incasseren heeft het mis. In Singapore wordt die grond gewoon onteigend en de schadevergoeding bedraagt ongeveer 15.000 gulden.

De ontvangst ten huize van Fandi's grootouders is bijzonder hartelijk. Door Jaap Reinders, vertouwensman van Fandi en regelmatig in Singapore vertoovend, zijn we van tevoren geattendeerd op enige islamitische gewoontes om geen al te grote flaters te slaan. Dat betekent dat de schoenen bij de voordeur uitgaan en dat alles met de rechterhand moet worden gehalten. Hoewel Fandi en zijn familie streng naar de leer van de Koran leven, zijn de ouders van Fandi gescheiden. Samen met een broertje en een oudere zuster werd hij vervolgens opgevoed bij grootvader Haji Wartam en grootmoeder Maimoon. De familie is daardoor verdeeld in twee kampen, maar naar beide zijden luistert Fandi. Twee ooms regelen voor hem de zaken — Abu Sujak van moeders kant en Ismail Wartam van vaders kant. Ofschoon Fandi 21 jaar is en zelf zijn zaken zou kunnen regelen via een professionele manager, blijft hij zijn familieleden door dik en dun trouw. Dat is dan ook één van die punten waarom hij zo gewaardeerd wordt in Singapore.

Rfgod

Fandi is een exponent van de door de Chinezen (met 76 procent in Singapore veruit de meerderheid) overvleugelde Maleisische bevolkingsgroep (15 procent) en ontleende aan dat gegeven aanvankelijk zijn populariteit, want hij was een van de weinige Maleisiërs die klom op de maatschappelijke ladder. Inmiddels wordt hij ook door de Chinezen verafgoud. Waarom? Vanwege zijn toewijding, zijn bescheidenheid en zijn oprechtheid. „Een Singaporees is al bescheiden, maar voor onze begrippen is hij zelfs erg bescheiden”, hoor je Singaporezen regelmatig beweren. „En hij ziet er goed uit”, aldus de vrouwjes. Zijn geringe spraakzaamheid in Nederland heeft echter weinig te maken met die bescheidenheid, want in Singapore praat hij honderduit. Een paar dagen Azië maken al gauw duidelijk, dat zijn voortdurende zwijgen eerder een gevolg is van de nogal onbehovene Europese omgangsvormen. In Azië geeft het bijvoorbeeld geen pas om anderen gezichtsverlies te laten lijden. Een gastheer loopt er daarom vaak wat sjofeltjes bij, want wee je gebente als hij beter gekleed gaat dan zijn gasten. Daarom zal Fandi ook nooit toegeven, dat hij het vervelend vindt dat Renze de Vries hem als een jungle-knaap heeft afgeschilderd. Hij houdt gewoon zijn mond, als op dit punt naar zijn mening wordt gevraagd. Niettemin heeft hij het in Groningen erg naar zijn zin. „Dat de mentaliteit bij jullie heel anders

Fandi samen met zijn oma Maimoon.

zou zijn, daarvoor ben ik vooral gewaarschuwd”, aldus Fandi. „De manier waarop in Europa de mensen worden benaderd is inderdaad heel anders dan bij ons”. Een waardeoordeel over de Europese omgangsvormen komt niet over zijn lippen, maar dat hij moeite heeft met voor Aziatische begrippen onbeschaamde vragen over andere personen staat als een paal boven water. „Als Fandi beweert, dat hij het in Groningen erg naar zijn zin heeft is dat een geweldig compliment”, meent Guus van Bladel, Azië-kenner en Telegraaf-correspondent in Singapore. Hij bemiddelde onder meer bij de overgang van Fandi naar Nederland. „Kijk, als Fandi afgeknapt was op Groningen zou hij zijn mond houden”, zo beweert Van Bladel, „en heus geen leugentjes om bestwil verzinnen. Zo is de mentaliteit hier nu eenmaal. De mensen vinden, dat ze er zijn om anderen een plezier te doen. Het geeft in hun ogen geen pas om mensen te kwetsen. En als ze door de waarheid te verkondigen gevoelens van anderen zouden kwetsen, dan houden ze doodeenvoudig hun mond”.

Moelijke tijd

Wie de aanzinnige populariteit van Fandi in de Zuidoosthoek van Azië aan den lijve heeft kunnen ondervinden weet dat hij in Nederland een bijzonder moeilijke tijd moet hebben doorgemaakt. Vooral toen hij er niet vlot in slaagde een basisplaats bij FC Groningen te veroveren moet hij met weemoed aan zijn verblijf in Indonesië hebben gedacht. Daar, waar hij bij Niac Mitra uit Surabaya speelde, hadden de fans huilend afscheid van hem genomen, en hier, in Groningen, werd wat sceptisch en meewarig gesproken als het fenomeen Fandi ter sprake kwam. „Ik ben nu gelukkiger dan in het begin”, zegt hij veelbetekenend. Zoals gemeld, kwam Fandi Ahmad vlak na de islamitische vastenmaand Ramadan min of meer uitgemergeld in Nederland aan. De blessureproblemen, die hij vervolgens kreeg, waren dan ook grotendeels het gevolg van die Ramadan. Dat doet al weer het ergste voor volgend jaar vreten, maar het blijkt dat er mogelijkheden zijn voor hem om de vastenmaand te omzeilen. „Toen ik vorig jaar bij Ajax stage heb gelopen, heb ik ook niet gevestigd”, vertelt Fandi. „Als je vanwege het vasten te slap wordt, en je werk niet meer op een behoorlijke wijze kunt doen, dan mag je de Ramadan overslaan. Dat wil echter niet

zeggan, dat je er helemaal vanaf bent, want je moet die dagen wel weer inhalen. Je zorgt dan echter voor een betere spreiding”.

Knokken

Zo'n Ramadan (tussen zonsopgang en zonsondergang mogen de belijders geen voedsel tot zich nemen) moet een hele beproeving zijn. „Het is onvoorstelbaar zwaar”, bevestigt Fandi, „maar je leert daardoor wel om te knokken. Als mens word je er sterker van”. Fandi werd grootgebracht op de kampong van Upper Jalan Eunos, een bosrijke omgeving op zo'n tien kilometer van het wereldse stadscentrum van Singapore, waar enorme flatgebouwen elkaar verdringen en auto's over verbaanswegen razen. Zijn vader Ahmad Wartam, ooit keeper van het nationale elftal, voetbalde veel met hem en zijn jongere broertje Fazali, die eveneens getalenteerd schijnt te zijn, maar nog niet ouder dan 13 is. Fandi deed echter ook vaak mee aan een spelletje se-pak-tackraw, een soort tennisvoetbal voor twee partijen van drie personen. „Dat wordt echter niet met een leren of rubber bal gespeeld, maar met een klein balletje van rotan”, legt Fandi uit. „Dat ding is keihard en als je het verkeerd op je lichaam krijgt, laat het soms behoorlijke snijwonden achter. Aan dat spel heb ik eigenlijk ook mijn schouderblessure te danken, want je probeert de ballen zo hoog mogelijk te trappen, waardoor je vaak op je schouders valt. Bij de zogenaamde se-pak-tackrawtrap hang je zelfs helemaal omgekeerd in de lucht en kun je bekijken of je de bal naar links of rechts moet spelen”. Dat spelletje speelde hij in de tijd,

dat hij nog anoniem door het leven stapte. Tegenwoordig kan hij geen stap buiten de kampong zetten, of van alle kanten vliegen de fans op hem af. Steeds maar weer staat hij iedereen keurig en vriendelijk te woord. „Zo gek als 't momenteel gaat heb ik het nog nooit meegemaakt”, aldus Fandi, die een dag eerder met Singapore van China won dank zij een doelpunt van zijn voet. Liefst 55.000 mensen zaten op de tribune: voornamelijk door zijn aanwezigheid zat de tribune zo vol, want eerdere wedstrijden van Singapore trokken slechts 5000 mensen. Na afloop moest hij via een achteruitgang het stadion verlaten, want voor de poorten stonden nog duizenden fans op hem te wachten. „Het is natuurlijk wel leuk al die interesse, maar je hebt daarvoor haast nergens meer tijd voor”, merkt Fandi op.

In die merkwaardige stad Singapore, waar torenhoge flatgebouwen en hutten van golfplaat naast elkaar staan, waar het weggevoien van een papertje op straat fiks beboet wordt, waar men denkt aan het verbieden van kauwgom omdat het zelfs uit de vuilnisbakken moeilijk te verwijderen is, daar is de bevolking veel gevoeliger voor sporthelden dan in Nederland en daar neemt de verafgoding nogal gauw buitenproportionele vormen aan, maar één ding is zeker: Fandi is niet alleen in dat miniatuurstaatje een superheld. In héél Zuidoost-Azië worden zijn verrichtingen bij FC Groningen met meer dan gemiddelde interesse gevolgd. Zal hij een dergelijke populariteit in Europa ooit bereiken?

Bouke Nielsen

Fandi bij terugkeer in Singapore. Voetbalfans omringen hem. Links naast hem zijn moeder.

Fandi's aankomst in Singapore. Rechts voorzitter Renze de Vries van FC Groningen en Fazali, een broertje van Fandi. Op de achtergrond verdringen zich de fans.

De kamponghut van de familie Fandi is van alle Westerse en moderne gemakken voorzien.